

SPARTACUS

30. JAAR VOOR DE REVOLUTIE IN DE SOCIALE TOEGANG. 1914-1944. GING
uitgegeven door de
COMITEE VAN DE "SPARTACUS".

Midden november 1944.

BESCHOUWING VAN DE SITUATIE.

In het jaar 1943 verscheen van de hand van "Socius" een brochure, die de tijd van het na-oorlogse socialisme behandelde. De schrijver stelde zich aan zijn lezers voor als een z.g. liniese social-democraat met "marxistische" bevoorkegen. In deze brochure werd op een meest onmarxistische manier opgeroepen tot de terugkeer naar het marxisme, als een doel van deze z.g. terugkeer naar het marxisme werd voor de tijd na de oorlog in Europa de stichting van een Europeesche Bond van socialistische staten geproclameerd. In deze "socialistische" staten zou door "socialistische" ministers het socialisme bij wijze van vereeniging van boven geleidelijk worden ingevoerd.

Iets later, n.l. in December 1943, hebben wij in onze eerste brochure getracht op marxistische wijze de taken van de revolutionaire arbeidersbeweging aan te duiden. Zodoende hebben wij in tegenstelling met Socius in de eerste plaats een onderzoek naar de perspectieven van het imperialisme ingesteld. De zijn z.g. van den dag, dat de kennis van de politieke, sociale en economische ontwikkeling van het heersende stelsel een onmisbare voorwaarde is voor het herstel van de revolutionaire arbeidersbeweging. Toen wij onze eerste brochure "De perspectieven van het imperialisme" gepubliceerd hadden, ontmoetten wij in vele kringen grote verontzorging en vaak zelfs diepe ontmoediging. Onze schets van de toekomst van het imperialisme vertoonde geen ontspanning van de klassetegenstellingen, geen verzachting van op de massa drukkende lasten en vooral geen vrede. Het was het beeld van de onruststilstand vóór het uitbreken van de derde imperialistische wereldoorlog, of van de vierde, als men de oorlog in het verleden reeds als een derde wereldoorlog wil beschouwen, het was het beeld van het neo-fascisme, d.w.z. van de militarisering van de arbeider naar het voorbeeld van het fascisme en het "democratische" nazi-bordjes, het was het beeld van de nog verder gaande versterking van de betrouweningsindustrie, van de algemeen verhoging van het arbeidersinkomen, van de kredietbeperking voor de productie van consumptiegoederen en voor de landbouw, het beeld van de directe en het tot nu toe ongetende uitbuiting gepaard gaande, voorbereiding van de nieuwe noordpartij, waarvoor zich de overwinnaars van heden voorbereiden. Wij spraken in ons betoel van de vorming van twee blokken. Van een blok onder russische leiding en van een blok onder leiding van de westerse bondgenoten. Onze "Bechouwingen over de situatie" en al onze andere geschriften hebben sindsdien deze ontwikkeling verder toegelicht, deze ontwikkeling, die aan onze analyse blijkt te beantwoorden. Ten aanzien van de verblinden en ontmoedigen hebben wij reeds in het laatste hoofdstuk van onze brochure en meer uitvoerig en het nog meer nadruk in onze latere geschriften getracht duidelijk te maken, dat er geen reden tot wanhoop aanwezig was. Wij moeten deze ontwikkeling slechts doorzien en de voor ons hieruit voortvloeiende, ook leren te begrijpen. Zeker, er bestaat maar één weg om deze ontwikkeling tegen te gaan, maar deze enige weg, de eenheid van het revolutionaire proletariaat is boven elke twijfel het goddelijke en ten tegen de barbaarse perspectieven, die het imperia-

lisme laat zien.

In geen andere maand van het jaar bestaat er zoveel aanleiding om
moed te putten uit de ervaringen van de arbeidersklasse als in de
maand november. Want deze maand is de maand der herinnering aan de
grote revolutionaire pogingen van de arbeidersklasse, aan de per-
manente strijd tussen het socialisme en de ondergang in het barbaris-
me. Hij is ook tevens de maand van hoop op en zekerheid van de socia-
listische overwinning. November is de maand der herinnering aan de
russische revolutie van het jaar 1917 en van de duitse revolutie
in 1918. Beide revoluties hebben de uiteindelijke overwinning van de
arbeidersklasse niet teweeg gebracht. In het bestek van deze beschou-
wingen zullen wij niet verder uiteenzetten waarom ook in Rusland on-
der de gegeven historische omstandigheden de gedachte van de arbei-
dersmacht niet werd verwezenlijkt en niet verwezenlijkt kon worden.
Maar ondanks hun mislukking zijn de russische en ook de duitse re-
volutie de belangrijkste gebeurtenissen in de geschiedenis der arbei-
dersbeweging sinds de Commune van Parijs in 1871. Uit hun verloop
en afloop kan de arbeidersklasse die ervaringen opdoen, die voor de
uiteindelijke overwinning onmisbaar zijn.

Het is noodzakelijk dit in ons geheugen terug te roepen, wanneer wij
de situatie, waarin de internationale arbeiderklasse op het moment
verkeert, aan een beschouwing onderwerpen.

Enkele dagen geleden vernamen wij door de legale en illegale pers,
dat Churchill en Eden in Parijs met den tegenwoordigen leider van de
franse regering, generaal De Gaulle, besprekingen voerden. Tegelij-
kertijd werd bekend gemaakt, dat De Gaulle van de manschappen van de
franse verzetsbeweging de uitlevering van de wapens aan de regering
geëist heeft en dat de verzetsbeweging eigerde om aan deze eis te
voldoen. Verder werd bericht, dat generaal Giraud, de opvolger van den
fascistische admiraal Darlan, oorspronkelijk de nauwste medewerker
van Pétain en later van de Engelsen en Amerikanen bij de bezetting van
Noord-Afrika, in Frankrijk weer boven water gekomen is en zich met de
organisatie van een conservatieve en monarchistische partij en van
de z.g. "witte maquis" bezig houdt. Zover wij kunnen zien, worden de
"witte maquis" gevormd door burgerlijk reactionnaire elementen van
de verzetsbeweging, die ongeacht de hyper-patriottistische en natio-
nalistische verklaringen van de stalinisten een al te sterke commu-
nistische invloed in Frankrijk en vooral in de verzetsbeweging zelf
rezen. Deze vrees is blijkbaar niet verinderd door de vereniging van
de sociaal-democratische en stalinistische partij in Parijs, over
welke vereniging wij tevens bij wijze van gerucht hebben gehoord.

In België hebben de stalinistische ministers ontslag genomen en ook
in België is blijkbaar hetzelfde conflict tussen de regering en de
verzetsbeweging wegens uitlevering van de wapens uitgebroken.

Maar dit zijn niet de enige belangrijke gebeurtenissen in west-Europa.
Tijdens het bezoek van Churchill en Eden in Parijs en blijkbaar ook
vóór en na dit bezoek werd tussen de Britse, franse en belgische re-
gering onderhandeld over de voraring van een west-europees militair
blok. Ook de nederlandse regering heeft aan deze onderhandelingen deel-
genomen en zelfs de regering en van Noorwegen, Zweden en Denemarken
schijnen bij deze besprekingen nu reeds betrokken te zijn. De neder-
landse regering heeft volgens de laatste persberichten verklaard, dat
ze om formele redenen geen definitief besluit zou kunnen nemen, maar
het antwoord op de vraag, of Nederland zich wel of niet bij het west-
europese blok zou aansluiten, aan haar opvolgster moest overlaten.

Ook in België is een definitief besluit nog niet genomen. Wat betreft
de Scandinavische landen kan men op het moment slechts een vermoeden

uiten. De beslissing in Scandinavië zal zeer waarschijnlijk en vooral ervan afhankelijk zijn, in hoeverre het russische leger door de bezetting van noors grondgebied de noorse regering en zodoende indirect ook de zweedse en deense regering haar gezag zou kunnen opleggen. In dit verband is het voor ons ook niet zo belangrijk, of deze plannen reeds een vaste vorm verkregen of zelfs tot het ondertekenen van een verdrag geleid hebben. Voor de verdere ontwikkeling is het wel kenmerkend, dat Engeland niet eens het einde van de Europese krijgsvorrichtingen kon afwachten, voordat het de door ons verwachte blokvorming in Westeuropa onder handen neemt. De reactie in Amerika, dat zich op het ogenblik en wel voornamelijk met het oog op de oorlog in het Verre Oosten iets op de achtergrond van deze onderhandelingen houdt, is tevens van symptomatische betekenis. Zo wordt in de Amerikaanse pers erover gesproken, dat men de vorming van een West-Europees blok onder leiding van Engeland moest toejuichen onder voorwaarde, dat dit blok een zuiver defensief karakter (tegen wie? tegen het verslagen Duitsland?) draagt en buitendien naar een nauwere samenwerking op politiek en economisch terrein tussen de deelnemende staten leidt. Het zou echter, zo voegt de Amerikaanse courant hieraan toe, enige zorg kunnen veroorzaken, dat een dergelijk blok tenslotte ook een agressief karakter zou kunnen dragen. Hierdoor zou eventueel een conflict met het oosterse blok kunnen ontstaan, dat onder russische leiding gevormd wordt.

Wij hebben reeds vaak aan het z.g. atlantisch Handvest (Atlantic Charter) herinnerd, waarin enkele jaren geleden Roosevelt en Churchill op plechtige manier de beginselen van vrede, vrijheid, veiligheid en welvaart van alle volkeren met inbegrip van de overwonnen volkeren hebben verkondigd. Billioenen gelovige mensen en onder hen niet weinige door reformisme en stalinisme misleide arbeiders hebben aan dit Atlantische Charter geloofd en geloven er mischien vandaag nog aan. Zij konden en kunnen zich niet voorstellen, dat dergelijke plechtige beloften niet het papier waard zijn, waarop ze geschreven worden. Misschien zal in deze gelovigen enige twijfel ontstaan, wanneer zij in deze sombere novemberdagen in hun slocht verlichte en nog slechter verwarmde kamers onder het lezen van de illegale pers de bevestiging van onze voorspelling vinden, dat nog voor hun bevrijding druk gewerkt wordt aan de vorming van een blok, dat zij moeten vrezen en dat onvermijdelijk tot een nieuwe oorlog leidt. Is het werkelijk zo moeilijk sceptisch te zijn, d.w.z. ongelovig te staan tegenover hetgeen wat niet te geloven is? Is het niet typisch voor de betrouwbaarheid van regeringsverklaringen, wanneer generaal Franco enkele dagen geleden beweerde, dat Spanje een democratie is en dat het nooit iets met het fascisme en nationaal-socialisme te maken had? Er is reeds sprake van, dat de soldaten van de spaanse blauwe divisie, die aan het oostelijk front tegen Rusland gevochten hebben, in een concentratie-kamp werden opgesloten en dat hun commandanten achter slot en grendel zitten. Is scepsis, die meest belangrijke eigenschap van een denkend mens, werkelijk zo moeilijk? Moeten wij niet eindelijk beginnen de blindheid ten opzichte van de werkelijkheid, die alleen uit vrees voor de werkelijkheid voortvloeit, in ons zelf te bestrijden, teneinde tegen de ontwikkeling op te wassen te zijn? Zal misschien ook Franco, tegen wie de russische pers nog kort geleden zo scherp gereageerd heeft, deelgenoot van het West-Europees blok zijn? Zal misschien ook zijn fascistische regerings-collega in Portugal, tevens een trouw bondgenoot van Groot-Brittannië, meedoen aan de kruistocht tegen de tegenwoordige russische bondgenoten, die werkelijk met het bolsjewisme niets meer te maken hebben, zoals ook Churchill kort geleden met iets andere woorden zeer ten rechte beweerde

tegen de tegenwoordige russische bondgenoten, die men op een geschikt ogenblik met het beroep op de christelijke cultuur en onder de oude leuze "Tegen het communistische gevaar!" wil aanvallen?

In het westeuropese blok is reeds beweging. De symptomen van deze beweging, namelijk de conflicten tussen de stalinistische ministers en de regeringen, de vorming van contra-revolutionaire milities, de conferenties en militaire overeenkomsten tussen de deelnemende regeringen omtrent wederzijdse steunverlening en steunpunten zijn verschijnselen aan de oppervlakte, ze zijn de symptomen van een niet te stuiten proces, waarin zich de internationale spanningen en tegenstellingen tussen kapitaal en arbeid verscherpen.

Achter alle frases en overeenkomsten schuilt de onmogelijkheid de sociale problemen, die tengevolge van de algemene crisis van het kapitalistische stelsel steeds meer en meer gecompliceerd worden, met vreedzame middelen op te lossen. Verlaging van het arbeidersinkomen, bewapening, het uitrusten en vormen van nieuwe legers, militaire bondgenootschappen, ziehier het oud bekende recept, het enige, waarover het imperialisme beschikt.

Op het moment speelt zich dat alles af in het kader van de tweede europeesche wereldoorlog, waarin het duitse fascisme onder de aanval op drie fronten bezwijkt. Het bulderen van de kanonnen klinkt nog harder dan de fanfares van de derde of vierde wereldoorlog, die wij reeds nu geloven te horen. Hoe onschuldig is toch de aanspraak op Duits grondgebied, die de nederlandse regering nu reeds aangemeld heeft. Hoe redelijk de motivering, dat de annexatie van dit gebied materieel en moreel gewettigd is en bovendien noodzakelijk met het oog op de zinloze verwoestingen, die de duitse bezetting in Nederland heeft aangericht! Maar wij weten heel goed wat dergelijke annexatie betekent. Annexaties staan aan het einde van een oorlog en ze zijn het begin van nieuwe bewapening. Ze zijn de voorwaarden en het voorwendsel voor wraak en nieuwe oorlogen. In Duitsland zelf voltrekt zich het noodlot van de fascistische dictatuur. Toen 21 jaren geleden Hitler in München een poging tot opstand deed, die de toenmalige beierse regering met een paar soldaten de kop kon indrukken, schuilde de Führer aller Germanen achter de rug van een kamerad bij de befaamde "Marsch naar de Feldherrnhalle". Hitler is niet door een opstand, laat staan door een revolutie aan het bewind gekomen. Hij werd, zoals de duitse sociaal-democraten in het jaar 1933 ter motivering van hun "legale" houding beweerden, op grond van de constitutionele wetten door den Rijkspresident Von Hindenburg tot Rijkskanselier benoemd, door denzelfden Von Hindenburg, die met behulp van de sociaal-democraten als Rijkspresident gekozen was. De benoeming van Hitler was de grote vergissing, de foutieve speculatie van de duitse geldmagnaten, industriebaronnen en groot-grondbezitters. Zij hebben dit pas begrepen toen het te laat was. In alle bondgenoten, Finland, Roemenie, Bulgarije, Italië, Hongarije en feitelijk ook Spanje hebben het "Derde Rijk" in de steek gelaten. En wederom schuilt Hitler, precies zoals 21 jaar geleden, achter de rug van anderen. Zijn regime heeft de bloem van het duitse volk in de concentratiekampen en op de slagvelden geslachtofferd en nu schuilt hij - en met hem de hele klik van operettehelden - achter de rug van ondervoede kinderen en grijze mannen. De "Volkssturm", de laatste lichting van een leeggeroofd en uitgemoord volk, wordt naar de grenzen van het land gestuurd om tegen de verenigde inspanningen van materieel voor superieure tegenstanders een laatste en hopeloos verzet te bieden. Dit gebeurt, teneinde het leven van een betrekkelijk klein aantal mannen te kunnen beschermen, die dagelijks beweren, dat hun leven slechts aan het vaderland behoort. Het is een even tragisch als walgelijk gezicht, dat de eindstrijd van deze soort kapitalistische dictatuur laat zien. En hoe staat het met de mensen zelf? Hoe staat het met de arbeiders in uniform,

die voor de veiligheid van Hitler en van zijn medeplichtigen worden opgeofferd? Zijn zij ook medeplichtig, zijn zij werkelijk blind? Wij geloven dat niet! Maar het is zeker, dat zij door het gedreun van bommen en granaten en door het gebrul van de chauvinisten van alle twee kanten de stem, die op het moment nog al te zwakke stem, van de internationale solidariteit niet kunnen horen. Het is waarschijnlijk niet in de eerste plaats of ten minste niet alleen de angst voor de terreur, die deze mensen, die grotendeels doodsvijanden van het Hitlerisme zijn, er toe dwingt om aan het front vol te houden, om hun stellingen taai te verdedigen en om een zinloos volharden te verkiezen boven een capitulatie. Deze mensen hebben geen hoop. Zeven en twintig jaar geleden hoorden ook de duitse soldaten in hun loopgraven en in hun schuilplaatsen de roep van de russische revolutie, de roep van de internationale solidariteit van de uitgebuitenen, de oproep tot de laatste grote slag van de arbeid tegen het kapitaal. Maar deze keer komen er andere klanken uit het oosten, deze keer horen wij ook uit het oosten dezelfde frases van "veiligheid door de samenwerking van de vredelievende democratische staten". Deze keer wordt alleen maar gesproken over de bestraffing en opvoeding van de schuldige volkeren en het hardst wordt hi. rover gesproken door die kringen, die nog in 1939 een vriendschapsoverdrag met de beulen van de duitse arbeidersklasse gesloten hebben. Verscheuring van duits grondgebied en deportatie van duitse arbeiders, dat hebben de duitse anti-fascisten aan het einde van deze oorlog te verwachten, als het naar de wens van de tegenwoordige bondgenoten, van Rusland en van de westerse mogendheden, gaat. En de verdere perspectieven? Duitsland, het niemandsland van de derde of vierde wereldoorlog.

Wij hebben reeds vroeger er op gewezen, dat Rusland weinig vriendelijk ingesteld is tegenover Turkije, dat in de Balkan en in Turkije de wedloop tussen de bondgenoten om de beste posities voor het komende conflict reeds gekomen is. Ook hier vinden wij onze verwachtingen bevestigd. Rusland neemt geen voldoening met de z.g. demilitairisering van de Dardanellen. Rusland zal, zoals bij wijze van gerucht, maar toch zeer geloofwaardig beweerd wordt, de stichting van een kleine internationale staat eisen, die onder toezicht van de grote mogendheden het gebied van de Dardanellen zal beheren. Een compromis na andere compromissen van beperkte duur en geldigheid. Het is al te duidelijk, dat de strijd om de "vrijheid" van de Dardanellen reeds ontbrand is. De ene partij, Engeland en Amerika, wil rechtstreeks contact met de roemeense oliebronnen hebben, de andere partij, Rusland, wil na de oorlog deelnemen aan het verkeer in de Middellandse zee, terwijl het in oorlogstijd de enige zeeweg, waarop de overmachtige vlooten van Engeland en Amerika, de russische, roemeense en bulgaarse Zwartezeekusten kunnen bereiken, blokkeren wil. Voorlopig is de strijd hier nog niet beslist; Rusland heeft zijn positie in Bulgarije verder versterkt, het heeft in het noordelijk gedeelte van Joego-Slavie, in Roemenie en Hongarije militair, zonder twijfel, een grote voorsprong op de westerse geallieerden. Daartegenover is Griekenland volledig in de hand van de westerse mogendheden en de eisiging van de regering van Iran, om aan Rusland nog tijdens de oorlog nog belangrijke olie-concessies te verlenen, is zeker een succes van de Engelsen en vooral van de Amerikanen. En de oorlog gaat door.

In Amerika zal de koers van de regering na de herkiezing van Roosevelt geen verandering ondergaan. Voor Engeland heeft Churchill de waarschijnlijkheid van nieuwe verkiezingen voor het jaar 1945 voorspeld, omdat hij blijkbaar in het jaar 1945 de militaire ineenstorting van Duitsland verwacht.

Zie verder pag. 6 onderaan.

MARXISME EN PSYCHOLOGIE.

Een woord vooraf.

Reeds in het Octobernummer van "Spartacus" hebben wij aan onze lezers beloofd, dat wij spoedig een bijdrage over het thema "Marxisme en Psychologie" zouden publiceren. Het doet ons genoegen deze belofte nu reeds te kunnen vervullen. Het betoog van den zeer deskundigen schrijver zal denigen van onze lezers enigszins verrassen. Het spreekt vanzelf, dat zulk een gecompliceerd en veel bediscussieerd probleem in het bestek van een illogaal maandschrift slechts op een zeer beknopte manier kan worden behandeld. Het was ook niet de bedoeling vanden schrijver en evenmin de onze, op het moment meer te doen dan de belangrijkste vraagstukken in hun strekking en in hun wederzijds verband aan te duiden.

Het zal voor den lezer zeker duidelijk worden waarom het hier eigenlijk gaat, wanneer zovelen het meer of mindere deskundigheid of -beter- ondeskundigheid gebruik maken van een begrip, waardoor zoveel verwarring gesticht wordt. Wel ieder Marxist komt in zijn discussies mensen tegen, die zich heel hoog verheven voelen over de marxistische wetenschap. Zo bestaan er behalve de reeds sinds vele jaren bekende "neo-socialisten" (dize zijn in Frankrijk onder leiding van Déat in het fascistische kamp opgenomen) in de laatste tijd ook "neo-communisten". Deze "neo-communisten", de "theoretici" van het stalinistische opportunisme, doen tegenover onze kameraden zo, alsof ze iets van het marxisme afwisten en alsof zij de methoden van het marxisme als een niet toereikend hulpmiddel beschouwden. Voorts proberen zij ons er van te overtuigen, dat het marxisme met het bestaan en de uitwerking van het gevoelsleven geen rekening hield, of op zijn minst niet voldoende rekening hield. Iedereen echter, die ooit de marxistische geschriften bestudeerd heeft, weet heel goed, dat een dergelijk oordeel over het marxisme berust of op volledige ondeskundigheid of op de wil het marxisme te vervalsen. In waarheid ontkent het marxisme niet alleen niet, dat de mensen zich vaak door gevoel laten leiden, doch het marxisme besteedt zelfs aan het gevoelsleven van de mensen alle aandacht, waarop het recht heeft. Maar integenstelling met de burgerlijke "wetenschap" neemt het marxisme er geen genoegen mee, het gevoel door het gevoel te verklaren, d.w.z. door zich zelf, hetgeen natuurlijk helemaal geen verklaring oplevert.

(Vervolg van pag. 5)

In deze dagen, waarin de nood met het uur groter wordt, waarin de oorlogshandelingen steeds naderbij komen en waarin menschenroof op de grootste schaal geploegd wordt, valt het ons moeilijk in lange termijnen te denken. Wij schrikken van de gedachte, dat we nog weken of zelfs nog maanden op het einde moeten wachten. Maar de maand November is de maand van de herinneringen en niet van sentimentele gedachten. Wij realiseren ons de ervaringen van de jaren, die achter ons liggen. Wij maken ons zelf en onze kameraden door deze herinneringen en door de beschouwingen over de situatie, waarin wij zelf verkeren, steeds weer duidelijk, dat wij zelf, dat de slachtoffers zelf, een einde moeten maken aan het stelsel van oorlog en ellende. En met iedereen, die onze denkbeelden begrijpt, groeit het aantal mensen, die niet verbaasd en ontmoedigd tegenover de perspectieven van het imperialisme staan, maar die uit het weten en herkennen de zekerheid van onze overwinning putten.

Het marxisme wijst tevens de zeer onwetenschappelijke mening af, dat het gevoelsleven iets onnatuurlijks of misschien zelfs iets bovennatuurlijks is, maar het tracht het verband te leggen tussen het gevoelsleven en zijn natuurlijke oorzaken. De lezer van de volgende bijdrage zou aan zich zelf, aan den schrijver en vooral aan onze zaak een zeer slechte dienst bewijzen, wanneer hij na het lezen er van overtuigd zou zijn, dat hij nu "alles van de psychologie" afwist. De bijdrage zal de verdere studie aanwakkeeren en de grote lijnen van het marxistisch denken ook ten opzichte van de psychologie schetsen, meer niet. Indien wij deze conclusie uit het lezen van het betoog trekken en daardoor beginnen het wezen van het thema te begrijpen, zullen wij het grotere kalme het arrogante gezwets van de z.g. psychologen kunnen weerleggen.

Marxisme en Psychologie.

Sedert het ontstaan van het marxisme werden zijn voorvechters door de burgerlijke klasse en haar helpers niet alleen vervolgd, verbannen en in de gevangenissen geworpen, werden niet alleen zijn boeken verbrand en zijn leer in de doofpot gestopt en ver van de scholen en universiteiten gehouden, maar de burgerlijke wetenschap: de wijsgeren, geschiedkundigen, economen en biologen deden hun best hente bestrijden en te weerleggen. Toch leeft het marxisme nog, wat een slecht teken voor zijn tegenstanders en een goed teken voor het marxisme zelf is. Doch ook in de arbeidersbeweging zijn krachten der vijfde kolonne werkzaam, reformisten, revisionisten, austro-marxisten en aanhangers der psycho-analyse, om het marxisme als verouderd voor te stellen of het door "herziening" of "verdere ontwikkeling" teniet te doen. En zij willen daarmee dit revolutionnaire, exacte, wetenschappelijke werktuig, dit scherpe wapen in de klassestrijd aan de arbeiders ontnemen. Helaas gelukt het hun ook in vele gevallen verwarring te stichten en een deel der arbeiders te misleiden. In de laatste twintig jaren wordt als nieuw argument aangevoerd, dat door "wetenschappelijke resultaten" van de moderne psychologie (zielkunde) het marxisme zou zijn weerlegd wie zoiets beweert kent noch het marxisme, noch de psychologie! Haar leeftijd van meer dan twee duizend jaar ten spijt heeft de psychologie nooit enig wetenschappelijk resultaat geleverd en zal er ook nooit een leveren, omdat zij helemaal geen wetenschap is, ofschoon zij zich in een wetenschappelijk gewaad hult en zich zelf voordoot als een bij zonder voorname wetenschap, omdat zij het "zielsleven" onderzoekt. Zij mist echter alle voorwaarden en hulpmiddelen van een wetenschap. Het marxisme en de tot nu bestaande psychologie zijn niet te verenigen. Zoals de idealistische filosofie, waarvan de psychologie een in schijn wetenschappelijke uitloper is, sinds 2000 jaar tevergeefs de wereld uit de geest tracht te verklaren, evenzo en het even weinig succes poogt de psychologie het menselijk doen en laten uit het bewustzijn af te leiden. Hiermede in tegenstelling leert het marxisme: "Het is niet het bewustzijn dat het zijn, doch omgekeerd het maatschappelijk zijn, dat het bewustzijn bepaalt". Reeds het opvallende feit, dat er niet één psychologie, maar zovele, geheel verschillende, van elkaar afwijkende en elkaar tegensprekende psychologische richtingen bestaan, toont ook den buitenstaander, dat het met de wetenschappelijke waarde van het psychologisch onderzoek niet veel op heeft. Bijna iedere psycholoog van betekenis heeft zijn eigen psychologie. Er bestaan o.a.: de associatie-psychologie, de apperceptie-psychologie, de physiologische psychologie, het behavio-

risme, de psycho-analyse enz. met talloze proeperingen. Tot nu toe heeft de psychologie nog geen enkel zielkundig feit opgehelderd, zelfs de allereenvoudigste vraagstukken zijn onopgelost, b.v. dit : bestaat er wel een ziel? (Vele psychologen loochenen haar bestaan, anderen als b.v. de aanhangers der psycho-analyse hebben daarnaast nog een onbewust ziel uitgevonden; anderen geloven aan een ruggemerg-ziel of aan cel-zielen, aan planten-zielen en zelfs aan stoom-zielen). Verdere onopgeloste vraagstukken zijn : Hebben de dieren bewustzijn? , waarheen gaat het bewustzijn als zij slapen? , hoe ontstaat het geheugen en hoe het vergeten?, waarom moeten onze gedachten telkens veranderen?, waar komen de gedachten vandaan en waarheen gaan zij?, waarom komen van ons uitgebreid weten slechts één ding of weinige tegelijk in ons bewustzijn en waar is de overige kennis in deze tijd?, is de wil vrij of gebonden?, enz. enz. Zoveel onopgeloste problemen als er vragen zijn ! De gehele psychologie is een chaos zonder voorbeeld, nog erger dan de filosofie. Dit ligt niet aan de gebrekkige vaardigheid der psychologen, maar aan het gehele zielsonderzoek, dat is opgebouwd op grondvesten, waarop zich niets laat opbouwen. Men kan het bewustzijn niet exact onderzoeken omdat alle voorwaarden en alle hulpmiddelen ontbreken. Ieder vreemd bewustzijn, hetzij van een ander mens of van een dier, is ontoegankelijk voor ons onderzoek. Wij zouden alleen ons eigen bewustzijn kunnen gadeslaan en onderzoeken, maar ook dit is door de nauwte van het bewustzijn onmogelijk. Als wij b.v. trachten een denkproces in ons terloops gade te slaan, dan houdt dit ogenblikkelijk op. Evenals ik een meetlat niet met zichzelf kan meten en controleren, evenmin kan iemand zijn denken en voelen met zijn bewustzijn exact onderzoeken. De psychologie beweert b.v. dat wij eten, omdat wij honger hebben. Ook de leek zal haar in dit geval gelijk geven, omdat deze bewering door onze dagelijkse ondervinding schijnbaar wordt bevestigd en toch is het een vergissing. De p h y s i o l o g i e (niet te verwisselen met de psychologie : de physiologie is de leer van de levensprocessen en de lichaamsfuncties en behoort tot de natuurwetenschappen) heeft een geheel andere samenhang ontdekt. Onze bloedvloeistof bevat een zekere hoeveelheid voedingsstoffen. Door de werkzaamheid der organen en door de stofwisseling worden deze bestanddelen langzamerhand verbruikt. Daardoor verandert de samenstelling van het bloed. Deze verandering prikkelt een zenuwcentrum, n.l. het voedingscentrum in de tussenhersenen en door de werkzaamheid van dit centrum worden de zenuwcentra van de maag en de keelholte en de speekselklieren geprikkeld, waardoor krampachtige bewegingen van maag-en keelholte beginnen. Dit alles gebeurt zonder medeweten en hulp van het bewustzijn. Van maag en keelholte lopen zenuwen naar de korst der grote hersenen en hier worden zekere centra geprikkeld. Nu eerst gevoelen wij honger. D.w.z. dit gedeelte van het proces wordt bewust. Tegelijk zijn ook andere centra geprikkeld en de mens (of het dier) gaat op weg om voedsel te zoeken en op te nemen. Wij eten dus niet omdat wij honger hebben, maar omgekeerd : wij gevoelen honger, omdat wij moeten eten. Daarom eten ook duiven, wier grote hersenen zijn weggeopereerd en dieren zonder zenuwstelsel, die geen bewustzijn bezitten en daarom ook nooit honger kunnen gevoelen.

Alles wat wij weten en kunnen zeggen is, dat een zeker aantal vergankelijke processen, als gewaarwordingen , gevoelens, voorstellingen en uitingen van de wil bewust verlopen. Wat de psychologen bovendien nog beweren is onbewezen, niet te bewijzen theorie en dwaling.

De gehele geschiedenis der psychologie is de geschiedenis van haar bankroet. Dit geven de psychologen reeds lang toe, zij het ook niet met woorden, dan toch in de praktijk. Steeds meer houden zij zich in hun laboratoria niet met psychologische kwesties, maar met fysiologisch onderzoek bezig. Zij beoefenen zins- en zenuwphysiologie en hersenstudie. Zij doen dit alleen, omdat zij op hun eigen gebied, de

de psychologie, geen stap vooruit zijn gekomen. De physiologie is echter iets geheel anders dan de psychologie, zij behoort tot de natuurwetenschappen; dat kan men meten, wegen, met de microscoop werken, chemisch analyseren, enz. Hier vinden wij ook exacte resultaten en hier hebben wij werkelijk met een wetenschap te doen. Men kan dus kortweg zeggen: voorzover de moderne psychologie, psychologie is, is zij geen wetenschap en voor zover zij wetenschap is, is zij geen psychologie.

Maar ook de physiologie is bij de psychologen niet in goede handen, daar de resultaten steeds door psychologische redeneringen worden waardeloos gemaakt. Veel waardevoller dan de psychologen hebben op het gebied van mens-en zenuwonderzoek de physiologen verricht. De beslissende stap heeft de beroemde russische physioloog Pavlov gedaan. Voor het onderzoek der maagsapklieren heeft hij de Nobelprijs gekregen. Dit is algemeen bekend, maar van zijn grootslevenswerk wordt door de Europese wetenschap niet gerept: Pavlov is de grondlegger van een nieuwe, groote en belangrijke wetenschap, de "reflexologie" of de "leer van de voorwaardelijke reflexen" (reflexen zijn de reacties van de organismen op uitwendige en inwendige prikkels). Consequent op het materialisme gegrond wordt het gedrag der hogere dieren (en ook van de mens) uitsluitend met een methode der physiologie doorvorst. In de reflexologie wordt iedere psychologische redenering en ieder psychologisch begrip consequent gemeten en uitgeschakeld. Daarmede is voor het eerst de studie van het menselijk gedrag op zuiver natuurwetenschappelijke grondslag gebracht. Ofschoon dit onderzoek nog geen veertig jaar oud is en nog aan het begin staat, zijn de successen overweldigend. Alle bovengenoemde psychologische problemen, waarmee de psychologie geen raad wist en nog talloze andere, kunnen reeds heden door de reflexologie worden opgelost. Talrijke nieuwe verbluffende feiten, die de werking der hersenen duidelijk voor ons open leggen, werden proefondervindelijk ontdekt. Eeuwenoude, onopgeloste filosofische strijdproblemen zijn experimenteel opgelost. De grote macht der opvoeding werd duidelijk getoond, tegelijk werd echter aangetoond, dat de opvoeding niet almachtig is. Er bestaan grenzen. Ze zijn precies te bepalen en liggen veel verder dan de opvoeders in hun koenste dromen hebben gedroomd. In tegenstelling met de psychologie toont de reflexologie proefondervindelijk aan, dat ons gedrag niet in strijd met de natuurwet tot stand komt, maar volkomen rechtmatig verloopt, zodat bij nauwkeurige kennis der omstandigheden dit verloop te berekenen is. Dit betekent nu echter niet, dat het gedrag op één uniforme wijze zal ontstaan, integendeel, bij verandering der omstandigheden verandert ook het gedrag.

Experimentele slaap, experimentele dromen, experimenteel teweeg gebrachte zenuwziekten met volkomen wetmatige afloop laten voorspellen hoe waardevol deze wetenschap later zal worden. Er kan helaas niet nader op worden ingegaan. Pavlov is een burgerlijk geleerde. Hij is een consequent materialist, maar geen dialecticus. Hij is mechanist (de dialectiek behandelt de dingen in de samenhang en hun voortdurende wisselwerking met elkaar zoals zij in de werkelijkheid steeds en op alle plaatsen bestaan en ziet hun veranderlijkheid en hun ontwikkeling; de mechanistische opvatting beschouwt hen in tegenstelling daarmee geïsoleerd en houdt hen voor onveranderlijk, zoals zij nergens voorkomen). Zo gelooft hij b.v., dat door toepassing der reflexologie in de toekomst de oorlogen kunnen worden voorkomen. Maar hij vergist zich. De oorlogen ontstaan niet op individualistische, reflexologische wijze, maar zoals wij marxisten weten door maatschappelijke en economische oorzaken. Toch bewijst de reflexologie reeds heden proefondervindelijk de juistheid der marxistische fundamentele opvattingen.

Al deze duizenden van de reflexologische proefnemingen - zonder uitzondering- betekenen evenzoveel argumenten tegen de psychologie en al deze experimenten - zonder uitzondering- bevestigen de marxistische these : "Het is niet het bewustzijn, dat het zijn, maar omgekeerd het zijn, dat het bewustzijn bepaalt".

x x x x x

Tot onzen spijt is door omstandigheden de technische uitvoering op de frontpagina van ons Bulletin enigermate mislukt. Wij brengen daarom opnieuw een verbeterde uitvoering van deze frontpagina en verzoeken de lezers tevens de hiernavolgende verbeteringen van het artikel "Marxisme en Psychologie" te willen aanbrengen.

BESCHOUWINGEN OVER DE SITUATIE.

In het jaar 1943 verscheen van de hand van "Socius" een brochure, die de taak van het na-oorlogse socialisme behandelde. De schryver stelde zich aan zijn lezers voor als een z.g. linkse sociaaldemocraat met "marxistische" bevliegingen. In deze brochure werd op een meest onmarxistische manier opgeroepen tot de terugkeer naar het Marxisme. Als een doel van deze z.g. terugkeer naar het Marxisme werd voor de tijd na de oorlog in Europa de stichting van een Europese bond van socialistische staten geproclameerd. In deze "socialistische" staten zou door "socialistische ministers" het socialisme bij wijze van verordening van boven geleidelijk worden ingevoerd.

Iets later, n.l. in December 1943 hebben wij in onze eerste brochure getracht op marxistische manier de taken van de revolutionaire arbeidersbeweging aan te duiden. Zodoende hebben wij in tegenstelling met Socius in de eerste plaats een onderzoek naar de perspectieven van het imperialisme ingesteld.

Wij zijn n.l. van mening, dat de kennis van de politieke, sociale en economische ontwikkeling van het heersende stelsel een onmisbare voorwaarde is voor het herstel van de revolutionaire arbeidersbeweging. Toen wij onze eerste brochure "De Perspectieven van het Imperialisme.." gepubliceerd hadden, ontmoetten wij in vele kringen grote verbazing en vaak zelfs diepe ontmoediging. Onze schets van de toekomst van het imperialisme vertoonde geen ontspanning van de klassetegenstellingen, geen verzachting van de op de massa drukkende lasten en vooral geen vrede. Het was het beeld van de wapenstilstand voor het uitbreken van de derde imperialistische wereldoorlog, of van de vierde, als men de oorlog in het Verre Oosten reeds als de derde wereldoorlog wil beschouwen, het was het beeld van het Neofascisme, d.w.z. van de militarisering van de arbeid naar het voorbeeld van het fascisme en met "democratische" naamboordjes, het was het beeld van de nog verder gaande versterking van de bewapeningsindustrie, van de algemene verlaging van het arbeidersinkomen, van de credietbeperking voor de productie van consumptiegoederen en voor de landbouw, het beeld van de directe en met tot nu toe ongekennde uitbuiting gepaard gaande voorbereiding van de nieuwe moordpartij, waarvoor zich de overwinnaars van heden voorbereiden. Wij spraken in ons betoog van de vorming van twee blokken. Van een blok onder Russische leiding en van een blok onder leiding van de Westerse bondgenoten. Onze "Beschouwingen over de Situatie" en al onze andere geschriften hebben sindsdien deze ontwikkeling verder toegelicht, deze ontwikkeling, die aan onze analyse blijkt te beantwoorden. Ten aanzien van de verbaasden en ontmoedigden hebben wij reeds in het laatste hoofdstuk van onze brochure en meer uitvoering en met nog meer nadruk in onze latere geschriften getracht duidelijk te maken, dat er geen reden tot wanhoop aanwezig was. Wij moeten deze ontwikkeling slechts doorzien en de voor ons hieruit voortvloeiende taak leren te begrijpen. Zeker, er bestaat maar één weg om deze ontwikkeling tegen te gaan, maar deze enige weg, de eenheid van het revolutionaire proletariaat, is boven elken twijfel het dodelijke wapen tegen de barbaarse perspectieven, die het imperia-....

VERBETERINGEN.

Bladz.8, regel	9: .. als wij slapen?	Bladz.9, regel 47:	Hij is mechanist,
" 9, "	3: .. <u>jaar</u> kan men me-	" 9, "	51: .. de <u>mechanisti-</u>
	ten,		<u>sche</u> opvatting
" 9, "	23: .. consequent <u>geme-</u>		
	den en uitgeschakeld		
" 9, "	38: .. maar volkomen <u>wet-</u>		
	<u>matig</u> verloopt		